

14 Ιανουαρίου 2016

Μάθημα Θρησκευτικών: ένας χώρος πολιτισμού του Προσώπου

Ορθοδοξία / Θρησκευτική Εκπαίδευση

Κωνσταντίνος Νικολαΐδης, Εκπαιδευτικός

[Προηγούμενη Δημοσίευση:<http://bitly.com/1OutIqW>]

1.3. Η σχολική θρησκευτική αγωγή ως ο κατ' εξοχήν χώρος πολιτισμού του προσώπου

Η έννοια της ετερότητας είναι μια πραγματικότητα που δεν οχυρώνεται στο «ίδιον» και στην απόρριψη του διαφορετικού, αλλά αντλεί το νόημά της από την κοινωνία και τη σχέση με τον άλλο. Η έννοια της ετερότητας είναι αποδοχή του άλλου και η σχέση με το άλλο[36]. Στον ευαίσθητο και ιδιαίτερο χώρο της εκπαίδευσης, χωρίς σωστές σχέσεις, υπάρχει διάσπαση και σχάση. Η σχολική θρησκευτική αγωγή ως ο κατ' εξοχήν χώρος πολιτισμού του προσώπου στο σύγχρονο σχολείο, οφείλει να λειτουργήσει ως παιδεία ελευθερίας. Η σύγχρονη θρησκευτική αγωγή ως προσωποκεντρική παιδεία ελευθερίας μπορεί, αφενός, να αποτελέσει χώρο στον οποίο θα μπορέσουν να αντιμετωπισθούν με επιτυχία οι σύγχρονες προκλήσεις της αγωγής και της εκπαίδευσης και, αφετέρου, να λειτουργήσει ως κατ' εξοχήν μάθημα ευρωπαϊκής ταυτότητας και πολιτισμού[37]. Ενός πολιτισμού που αντιλαμβάνεται ότι μέσω της ετερότητας πραγματοποιείται η συνάντηση και η ένωση ανθρώπων με αμοιβαίο σεβασμό των θρησκευτικών τους ιδιαιτεροτήτων [38].

Σε ένα σύγχρονο Δημοτικό σχολείο που θέλει να ανταποκρίνεται στις νέες εκπαιδευτικές ανάγκες και προκλήσεις και να είναι ανοιχτό στη γνώση, καινοτόμο και ψηφιακό, πρωταγωνιστής αναμφίβολα θα πρέπει να είναι ο μαθητής χωρίς κοινωνικές, θρησκευτικές ή πολιτισμικές διακρίσεις. Στα όρια ενός

παγκοσμιοποιημένου κόσμου, η έμφαση στον οικουμενικό χαρακτήρα της αλήθειας και της αγάπης του Χριστού είναι απαραίτητη, προκειμένου ο εκκλησιαστικός άνθρωπος να μην τρομάζει μπροστά στον άλλο, να σέβεται και να αποδέχεται το ξένο και διαφορετικό, αντικρίζοντας τα πάντα με νηφαλιότητα και πνεύμα καταλλαγής. Επομένως, αν επιβίωση σημαίνει συμβίωση και εφόσον ο λόγος είναι διάλογος, ποτέ μονόλογος ούτε αντίλογος, τότε θα μπορούσαμε να πούμε, ότι και η θρησκευτική αγωγή και γενικότερα η εκπαίδευση έχει καθήκον, καθώς και ιστορικό ενδιαφέρον να φανεί τίμια με τον εαυτό της, ως δύναμη που ενώνει αντί να χωρίζει^[39]. Άλλωστε, στην προσωποκεντρική κοινωνία τα πρόσωπα εκφράζονται με διάφορες γλώσσες, έθνη και πολιτισμούς, ενώ οποιαδήποτε φυλετική, γλωσσική ή πολιτιστική διαφορά αποτελεί έναυσμα ενύπαρξης και συνύπαρξης^[40].

Το μάθημα των Θρησκευτικών θα πρέπει συνεχώς να εμπλουτίζεται σε θρησκευσιολογική ύλη, καθώς οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα νέα πολιτιστικά και κοινωνικά δεδομένα. Η σχολική θρησκευτική αγωγή ως παιδεία ελευθερίας, με το να αναδεικνύει τη συνεισφορά της θρησκείας και κυρίως της Ορθοδοξίας στον πολιτισμό και στον ανθρωπισμό, κατορθώνει παράλληλα να αποτελεί πρόκληση για τους καλοπροαίρετους ετερόδοξους, ετερόθρησκους ή άθρησκους κηδεμόνες και ώριμους μαθητές να την αποδεχτούν. Επειδή η θρησκευτική αγωγή αποτελεί κατάκτηση για το εκπαιδευτικό μας σύστημα, οφείλουμε να την εκσυγχρονίσουμε και να την οργανώσουμε με βάση τα νέα παιδαγωγικά δεδομένα και τις απαιτήσεις του σύγχρονου σχολείου, προβάλλοντας ταυτόχρονα και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της ως χώρου και φορέα διάδοσης και διάσωσης του «πολιτισμού του προσώπου»^[41].

Το σχολείο του προσώπου δεν μπορεί να είναι χώρος κατήχησης ούτε να φιλοδοξεί να υποκαταστήσει την Εκκλησία στο διδακτικό ή λειτουργικό της έργο· καθώς η αποστολή του είναι να σέβεται τη διαφορετική, από άποψη θρησκευτικής ευαισθησίας, σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού του. Συνεπώς, η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών ως πολιτιστικού μαθήματος, δεν μπορεί να αποβλέπει στην κατήχηση και στον προσηλυτισμό. Αντίθετα οφείλει να επιδιώκει την παροχή, δια της περιγραφικής μεθόδου, εκείνων των θρησκευτικών μορφωτικών αγαθών και στοιχείων, τα οποία σημάδεψαν την πορεία του νεοελληνικού και του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Αυτό που ισχυροποιεί την παρουσία του θρησκευτικού μαθήματος και τη διδασκαλία του, ως γνωστικού αντικειμένου στο Δημοτικό σχολείο είναι η δυνατότητά του να αναδείξει τη συμβολή της θρησκείας ή της θεολογίας στην ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία του πολιτισμού^[42].

[Συνεχίζεται]

[36] Στ. Γιαγκάζογλου, «Πρόσωπο και ετερότητα. Δοκίμιο για μια θεολογία της ετερότητας», *Ίνδικτος* 21 (2006) σελ. 6.

[37] Κ. Δεληκωσταντή, «Η παιδεία ως πολιτισμός του προσώπου», (Αθήνα: Εκδόσεις Έννοια, 2009) σσ. 27-39.

[38] Β. Αδραχτά, «Οι επιστημολογικές προκείμενες της συνάντησης Ορθοδοξίας και Ισλάμ», στο *Η Ορθοδοξία στον 20^ο αιώνα, Τόμ. Γ΄, Ο Διάλογος της Ορθοδοξίας με Δύση και Ανατολή* (Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2008) σελ 141.

[39] Μ. Μπέγζου, «Φονταμενταλισμός και Ισλάμ σήμερα», στο *Ισλάμ και Φονταμενταλισμός, Ορθοδοξία και Παγκοσμιοποίηση* (Αθήνα: Εκδόσεις Ίνδικτος, 2004)σελ. 59-64, εδώ 61.

[40] Στ. Φωτίου, «Διαφορά και ενότητα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης: προκλήσεις για τη αγωγή», στο διαδικτυακό τόπο <http://www.schools.ac.cy/klimakio/themata/thriskeftika/arthra.html> (ημερομηνία ανάκτησης: 10-10-12).

[41] Κ. Δεληκωσταντή, «Το μάθημα των Θρησκευτικών: Ταυτότητα και προοπτικές», στο διαδικτυακό τόπο www.kairosnet.gr/joomla/docs/delikonstantis.pdf (ημερομηνία ανάκτησης: 10-8-12).

[42] Π. Καλαϊτζίδη, «Εναλλακτικές προτάσεις για τη φυσιογνωμία και τη διδακτική των Θρησκευτικών. Τα Θρησκευτικά ως πολιτιστικό μάθημα: Το παράδειγμα του βιβλίου της Γενέσεως και η αφήγηση της Δημιουργίας», στο συλλ. τόμο *Τα Θρησκευτικά ως μάθημα ταυτότητας και πολιτισμού*, Εισηγήσεις Σεμιναρίου Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας ,εκδ. Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2005, σσ. 158-166.

<http://bitly.com/1WbzaRm>